

BUREAU VOOR DE STAATSSCHULD

Suriname Debt Management Office

Kwartaal schuldrapportage

4e kwartaal 2024

Ontwikkeling van de Staatsschuld

28 februari 2025

Inleiding

Het Bureau voor de Staatsschuld is in 2013 gestart met de publicatie van het kwartaalverslag over de ontwikkeling van de Staatsschuld. Getracht wordt om binnen 4 weken na de publicatie van de kwartaalstatistieken, dit verslag op de website van het Bureau te doen uitkomen.

Heeft u na het lezen van het verslag vragen, dan kunt u contact opnemen met het Bureau voor de Staatsschuld op het e-mailadres: info@sdmo.org of via telefoonnummer 552644 of 552645.

Samenvatting

- De stand van de staatsschuld per ultimo 2024 bedroeg USD 3,5 miljard en dit is een toename van 5 procent ten opzichte van ultimo 2023 met een schuld van USD 3,3 miljard. De toename was het gevolg van meer trekkingen op schulden dan aflossingen.
- De schuld uitgedrukt in SRD bedroeg SRD 122,9 miljard per ultimo december 2024 en steeg significant met 163 procent ten opzichte van eind 2020.
- De prijs van de Eurobond daalde tot 90 cent per dollar tot januari 2025, maar steeg vervolgens tot 96 cent per dollar in februari 2025 als gevolg van verbeterde marktomstandigheden. De Value Recovery Instrument (VRI) heeft een fase van stabilisatie bereikt rond de 90 cent per dollar.
- De totale trekkingen op de staatsschuld in 2020 - 2024 bedroegen ca. USD 2 miljard. In 2020 waren de hoogste trekkingen van ca. USD 800 miljoen te constateren, waarvan 82,4 procent uit binnenlandse financiering van de CBvS waren. De meeste trekkingen in 2020 vonden plaats in het eerste halfjaar van dat jaar.
- In 2024 bedroegen de trekkingen USD 344,5 miljoen veelal afkomstig uit buitenlandse financiering.
- De totale schuldenlast exclusief betalingen aan niet-betaalde reçu's (supplier debt) steeg van USD 154 miljoen in 2020 naar USD 385 miljoen in 2024. De stijging is het gevolg van de afronding van het herstructureringsproces met de meeste crediteuren tot en met 2024 en het inlopen van achterstanden op de binnenlandse schuld. Worden de betalingen op supplier debt meegenomen, is er voor ca. USD 600 miljoen betaald aan de totale schuldenlast in 2024.
- In het vierde kwartaal van 2024 heeft Suriname totaal zes nieuwe leningen aangetrokken ter waarde van USD 349 miljoen waarvan vijf met de Inter-American Development Bank (IADB) en een uit hoofde van begrotingssteun van het IMF. In de periode 2020-2024 is er voor ca. USD 2,4 miljard aan nieuwe leenovereenkomsten aangegaan, waarvan ca. 65 procent in het eerste halfjaar van 2020 zijn aangegaan.
- Suriname ontving de "Sovereign Restructuring of the Year 2024" award van LatinFinance voor de succesvolle herstructurering van USD 1,5 miljard aan internationale schuld. De award werd ons land op 30 januari 2025 toegekend voor het succesvol doorlopen van het herstructureringstraject in het afgelopen jaar.

Dekking (coverage) van de schuld statistieken

De Staatsschuld die door het Bureau voor de Staatsschuld beheerd wordt heeft betrekking op de Centrale overheidsschuld, waarbij verstrekte garanties op schulden van derden tevens worden gemonitord. De statistieken worden thans alleen op kasbasis gepresenteerd. De achterstanden aan leveranciers voor geleverde goederen en diensten aan de overheid, ook genoemd “**supplier debt**”, zijn vanaf juli 2023 meegenomen in de statistieken, waarbij begonnen is met de stand van ultimo december 2021.

De wettelijke schuld definitie van bruto staatsschuld is als volgt verwoord in de Wet op de Staatsschuld: “het totaal van uitstaande rechtsgeldig tot stand gekomen schuldverplichtingen ten laste van de Staat, daaronder begrepen de uitstaande lopende schuld alsmede achterstallige renten en kosten, zowel van die welke een delgingsverplichting van de Staat inhouden, als van die welke een afgeroepen waarborgverplichting van de Staat inhouden (artikel 1 lid i)”.

In het verleden, week de hoogte van de schuld uitgedrukt in SRD, af van de internationale schuld definitie (effectieve schuld). Dit kwam door artikel 3 lid 3: “Van geldbedragen luidende in vreemde munt aanduiding wordt de equivalente waarde in Surinaamse munt becijferd tegen de wisselkoersen volgens de notering van de Centrale Bank van Suriname op de laatste bankdag van het kalenderjaar waarop het nominaal bruto binnenlands product betrekking heeft”.

Het bbp-cijfer van het ABS voor het afgelopen jaar komt past in het derde kwartaal van het huidig jaar uit, waardoor de wisselkoersen voor omzetting van vreemde valuta schulden, veel kunnen afwijken van die waarop de schuld in het lopend jaar betrekking heeft.

Door aanpassing van artikel 3 lid 3, is thans bepaald dat de te hanteren wisselkoers bij het becijferen van vreemde valuta schulden in de Surinaamse munt, de wisselkoers op de rapportagedatum van de schuld gebruikt moet worden en niet op het jaareinde wisselkoers waarop het meest recente bbp-cijfer van het ABS-betrekking heeft. Hierdoor is de hoogte van de schuld in lijn gebracht met internationale standaarden en is de hoogte van de wettelijke schuld thans gelijk aan de effectieve schuld.

De statistieken worden opgemaakt door informatie die ontvangen is van de verschillende crediteuren, de Centrale bank van Suriname, het Ministerie van Financiën & Planning, het Ministerie van Openbare Werken, terwijl het bbp-cijfer van het Algemeen Bureau voor de Statistiek (ABS) en het Internationale Monetaire Fonds (IMF) worden gebruikt om de schuld bbp-ratio en de afwijking daarvan met het obligo plafond vast te stellen en de druk van de huidige schuld op de economie aan te geven.

In artikel 3 is het obligo plafond (schuldplafond) gebaseerd op de schuld-bbp-ratio, waarbij het plafond voor de totale schuld gesteld is op 60 procent. Deze ratio moet berekend worden op basis van het laatste uitgegeven bbp-cijfer van ABS. In artikel 28 lid 2 van de aangepaste Wet op de Staatsschuld van 16 maart 2023 is aangegeven dat de overheid 13 jaar heeft om de ratio terug te brengen op 60 procent. Om de druk van de huidige schuld op de totale economie in te schatten wordt de effectieve schuld uitgedrukt in de geschatte bbp-cijfers van het jaar waarop de schuld betrekking heeft.

Stand van de schuld en schuld-bbp-ratio's ultimo 2024

Aan het einde van 2024 bedroeg de totale staatsschuld USD 3,5 miljard (tabel 1 en 2, figuur 1), wat overeenkomt met SRD 122,9 miljard. Zoals weergegeven in tabel 1, is de schuld uitgedrukt in SRD tegen eind december 2024 met ongeveer 16 procent toegenomen vergeleken met september 2024. Deze stijging is toe te schrijven aan de volgende factoren:

- ❖ In het vierde kwartaal van 2024 was het positief saldo van trekkingen (USD 238,6 miljoen) minus aflossingen (USD 99,2 miljoen) voor een netto schuldtoename van USD 139,4 miljoen.
- ❖ Het hoge aandeel van buitenlandse valuta binnen de totale schuldenportefeuille van de staat, dat circa 87 procent bedraagt, gecombineerd depreciatie van de SRD ten opzichte van de USD met ongeveer 14 procent.
- ❖ Een stijging van circa 17 procent in de zogenoemde "supplier debt" ("other accounts payable") in december 2024 vergeleken met het derde kwartaal van 2024.

Tabel 1. Centrale overheidsschuld op kasbasis & schuld/bbp ratio's				
	2024-Q1	2024-Q2	2024-Q3	2024-Q4
Buitenlandse schuld in miljard SRD	92,7	81,9	84,4	100,7
Binnenlandse schuld in miljard SRD	23,3	22,1	21,7	22,2
Totale schuld in miljard SRD	116,0	103,9	106,0	122,9
 Staatsschuld in miljard USD	 3,3	 3,4	 3,4	 3,5
Buitenlandse schuld-bbp ratio	73,0	64,4	66,4	79,2
Binnenlandse schuld-bbp ratio	18,3	17,4	17,1	17,5
Totale wettelijke schuld-BBP ratio	91,3	81,8	83,5	96,7
 Totale schuld-bbp-ratio o.b.v. geschatte bbp voor 2024	 91,3	 70,4	 71,8	 83,2
Memorandum items				
Wisselkoers SRD/USD (e.o.p)	35,3	31,0	31,1	35,4
BBP 2023 in miljard SRD-ABS data	127,1	127,1	127,1	127,1
BBP 2024 in miljard SRD- IMF schatting	127,1	147,6	147,6	147,6

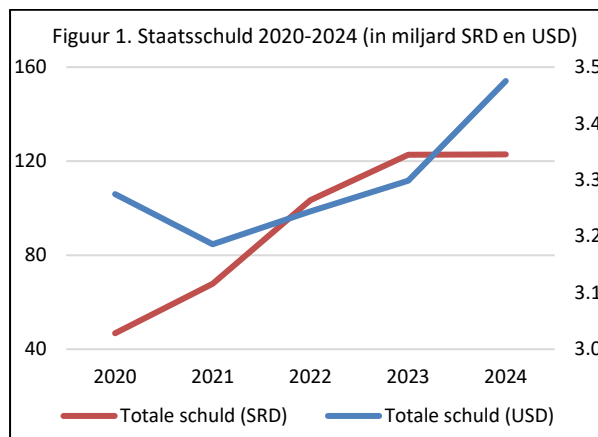
Bron: Bureau voor de Staatsschuld, CBvS, ABS, IMF e.o.p.= end of period bbp in lopende marktprijzen

De totale staatsschuld uitgedrukt in USD, bedroeg per ultimo december 2024 ca. USD 3,5 miljard. Voorts bedroeg de buitenlandse schuld USD 2,8 miljard (SRD 100,7 miljard), een stijging van 19 procent t.o.v. eind september 2024. Deze toename is het gevolg van nieuwe trekkingen op leningen van multilaterale crediteuren waaronder de zevende tranche van het IMF, IaDB en IsDB.

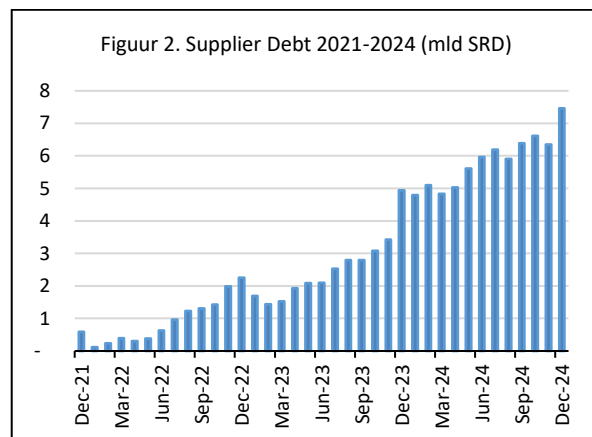
Bij de binnenlandse schuld is er in deze periode ook sprake van een stijging van ca. 3 procent vanwege de gestegen "supplier debt" die is gestegen met 17 procent t.o.v. september 2024. Dit schuld component, die betrekking heeft op openstaande facturen voor geleverde goederen en diensten aan de overheid, bedroeg per ultimo december 2024 SRD 7,5 miljard (figuur 2).

In vergelijking met 2023 is de totale staatsschuld uitgedrukt in SRD in 2024 minimaal toegenomen met 0,1 procentpunt (tabel 2). In 2024 is de buitenlandse schuld met ca. 9,4 procent toegenomen t.o.v. 2023 doordat er meer is getrokken dan afgelost, terwijl de binnenlandse schuld is gedaald in 2024 t.o.v. 2023 (ca. 3,9 procent). De oorzaak van de daling van de binnenlandse schuld komt voornamelijk door de appreciatie van de wisselkoers in deze periode met ca. 4,8 procent.

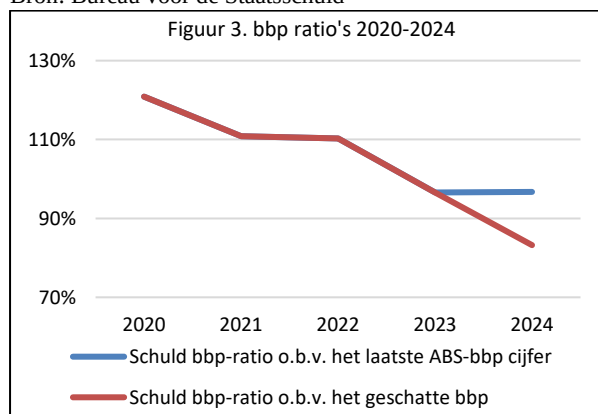
De totale staatsschuld uitgedrukt in SRD per ultimo 2024 ten opzichte van 2020 is significant toegenomen met 162,6 procent (figuur 1, tabel 2). De enorme stijging van de staatsschuld in deze periode is voornamelijk het gevolg van de depreciatie van de SRD ten opzichte van de USD met liefst 148 procent.

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Het wettelijke obligoplaafond is 60 procent van het bbp, met een verdeling van 35 procent voor de buitenlandse schuld en 25 procent voor de binnenlandse schuld.

Eind 2024 bedroeg de totale wettelijke schuld-bbp-ratio 96,7 procent (figuur 3). Deze berekening is gebaseerd op het laatste bbp-cijfer gerapporteerd door het ABS en wel voor het jaar 2023 van SRD 127,1 miljard.

De daadwerkelijke druk die de staatsschuld op de totale economie legde per eind 2024 wordt geschat op ca. 83,2 procent (figuur 3). De ratio is significant gedaald met ca. 40 procent ten opzichte van eind 2020, toen de centrale overheidsschuld-bbp ratio nog 121 procent bedroeg. De stijgende bbp in 2024 ten opzichte van 2020 als gevolg van de langzaam groeiende economie sinds 2022 is de reden voor deze significante stijging.

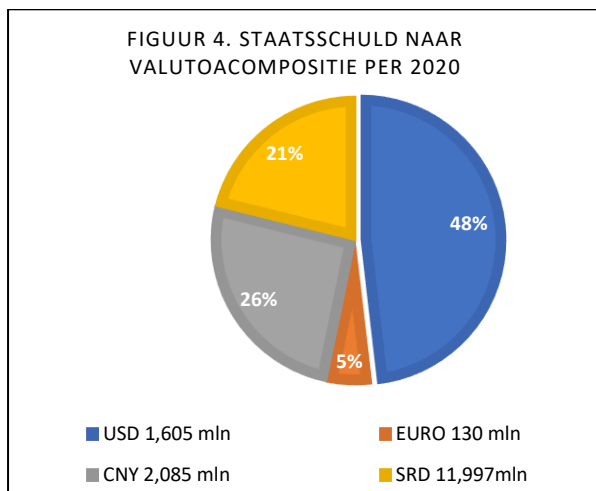
Tabel 2. Centrale overheidsschuld op kasbasis & schuld/bbp ratio's

	2020	2021	2022	2023	2024
Binnenlandse schuld in miljard SRD	29,8	21,0	25,5	25,9	22,2
Buitenlandse schuld in miljard	17,0	46,8	77,8	96,9	100,7
Totale schuld in miljard SRD	46,8	67,9	103,3	122,7	122,9
Staatsschuld in miljard USD	3,3	3,2	3,2	3,3	3,5
Buitenlandse schuld-bbp ratio	76,9	34,3	27,2	20,4	17,5
Binnenlandse schuld-bbp ratio	43,9	76,5	83,1	76,2	79,2
Totale wettelijke schuld-BBP ratio	120,8	110,8	110,3	96,6	96,7
Totale schuld-bbp-ratio o.b.v. geschatte bbp van het resp. jaar	120,8	110,8	110,3	96,6	83,2
Memorandum items					
Wisselkoers SRD/USD (e.o.p)	14,3	21,3	31,9	37,2	35,4
BBP 2023 in miljard SRD-ABS data	38,7	61,2	93,7	127,1	127,1
BBP 2024 in miljard SRD- IMF schatting	38,7	61,2	93,7	127,1	147,6

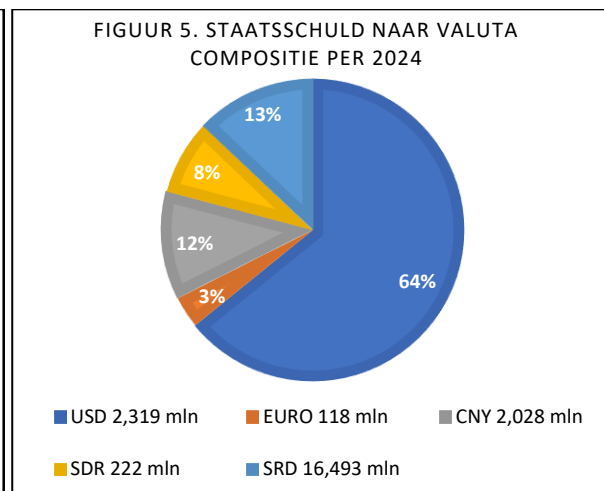
Bron: Bureau voor de Staatsschuld, CBvS, ABS, IMF e.o.p.= end of period bbp in lopende marktprijzen

De valuta compositie van de Staatsschuld is in de periode 2020-2024 wel veranderd (figuur 4 en 5). Het aandeel van vreemde valuta schuld per ultimo 2024 bedroeg 88 procent met het grootste deel van de schulden die zijn aangegaan in USD wat neerkomt op ca. 64 van de totale schuldportefeuile.

Het aandeel van vreemde valuta schulden was 2020, 9 procentpunten lager en bedroeg ca. 79 procent. Over het algemeen zijn er nauwelijks SRD-schulden aangegaan in de periode na 2020. Het aandeel SDR-schuld is in 2024 toegenomen ten opzichte van 2020 vanwege de ontvangen tranches uit het IMF-EFF-programma.

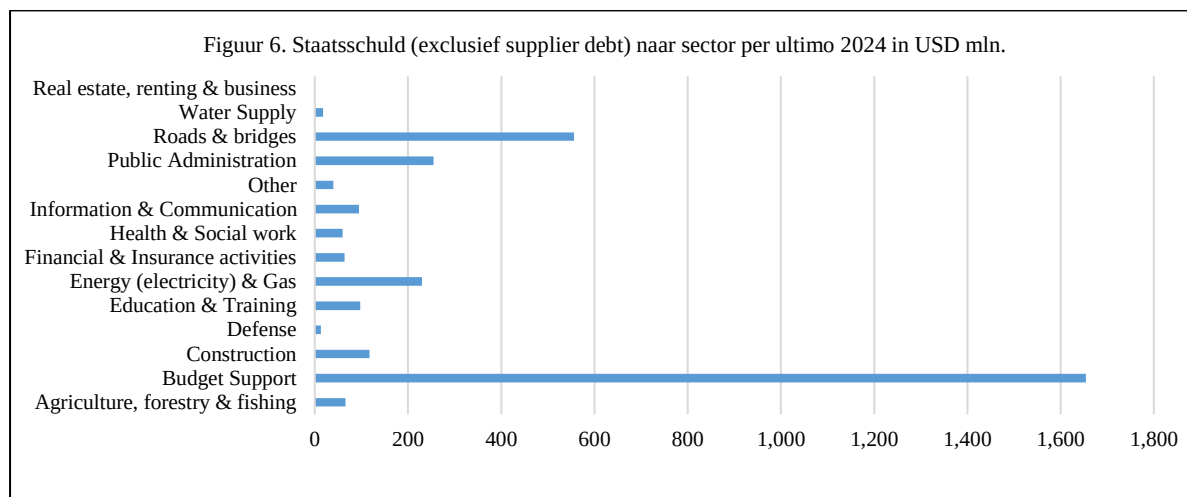
Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Allocatie staatsschuld naar sector

De allocatie van de stand van de overheidsschuld (exclusief supplier debt) per eind 2024 is voornamelijk toegewezen aan begrotingssteun voor (lopende) uitgaven met een aandeel van ca. 51 procent. Dit is ook mede het gevolg van het IMF-EFF programma, die begrotingssteun aan de overheid toekent om het hervormingsprogramma uit te voeren. Daarnaast is uitgegeven aan infrastructuur ca. 21 procent en energie ca. 7 procent. Allocatie van de staatsschulden aan de relevante sociale sectoren onderwijs, gezondheid en drinkwatervoorziening bedroeg ca. 5 procent, terwijl aan de productieve sectoren ca. 2 procent was gealloceerd.

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

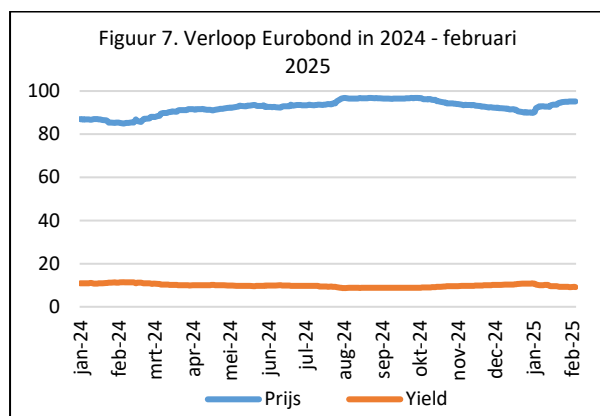
Prijs/yield internationale kapitaalmarkt instrumenten: Eurobond en VRI

In figuur 7 wordt de ontwikkeling van de prijs en rendement van de geherstructureerde Eurobond weergegeven tot en met februari 2025. De prijs van de Eurobond bleef dalen tot en met januari 2025 tot 90 cent op de dollar, maar in februari 2025 steeg de prijs weer naar het niveau van oktober 2024 tot 96 cent op de dollar. Door de omgekeerde relatie tussen prijs en yield, is er een zichtbare daling van de yield vanaf februari 2025. Het prijsherstel in februari 2025 is mogelijk het gevolg van verbeterde internationale marktomstandigheden.

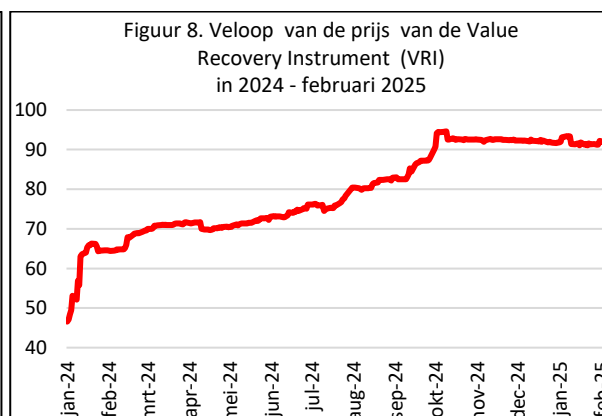
Vanaf november 2024 lijkt het verloop van de Value Recovery Instrument (VRI) een fase van stabilisatie te hebben bereikt rond de 90 cent per dollar (figuur 8). Het vertrouwen van de markt is versterkt door de finale investeringsbesluit (FID) van TotalEnergies aan het begin van oktober om Block 58 in het offshore gebied van Suriname te ontwikkelen.

Op 31 december 2024 heeft de president van Suriname de wijziging van de Wet op het Spaar- en Stabilisatiefonds en de Wet op het Publiek Financieel Beheer bekrachtigd, na goedkeuring door het parlement. Deze wetten zijn onderdeel van de hervormingen om het fiscale kader te versterken en de impact van mineralenvolatiliteit, inclusief offshore olie, te verminderen. De nieuwe regels beogen begrotingsoverschotten te voorkomen, financiële buffers op te bouwen en een deel van de olie-inkomsten voor toekomstige generaties te sparen. De wijziging van de

wet is ook een toezegging aan de houders van de Value Recovery Instrument en een signaal naar de schuldeisers dat Suriname zijn verplichtingen zal nakomen.

Bron: Bloomberg met bewerking Bureau voor de Staatsschuld

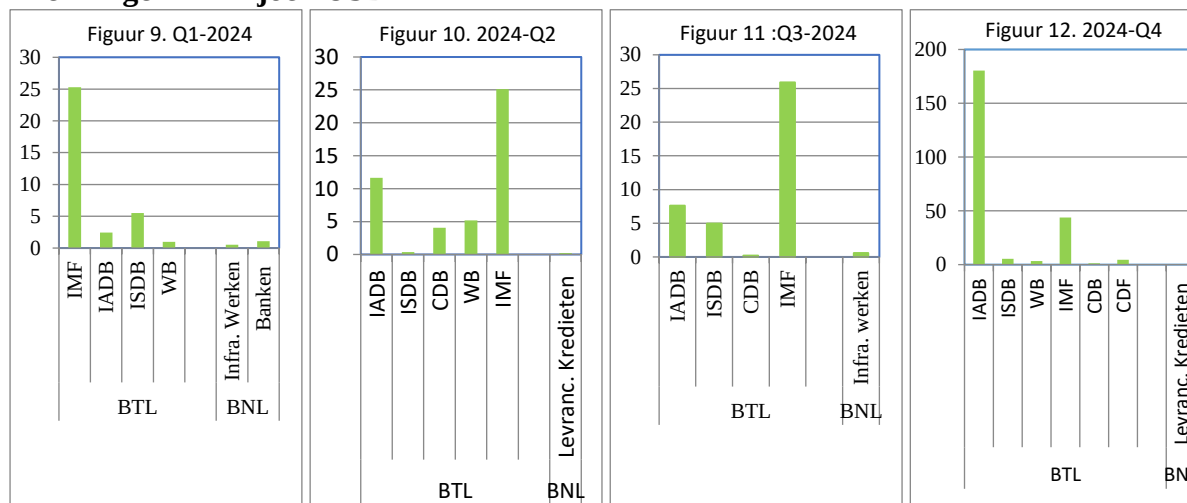

Bron: Bloomberg met bewerking Bureau voor de Staatsschuld

Trekkingen en betalingen

In het vierde kwartaal van 2024 bedroegen de totale trekkingen op leningen USD 238,6 miljoen (figuur 12).

Trekkingen in miljoen USD

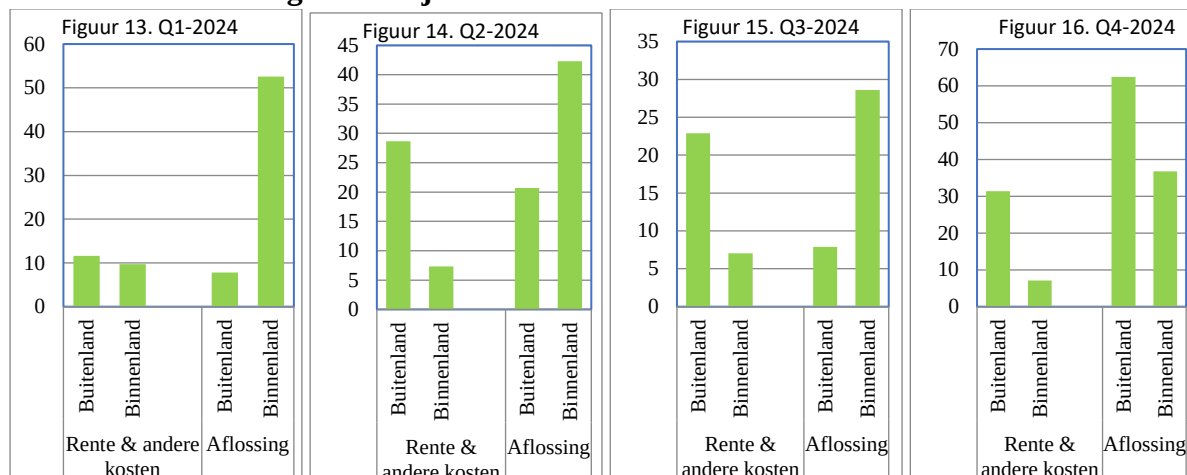
Bron: Bureau voor de Staatsschuld BTL = buitenlandse schuld BNL= binnenlandse schuld

Hiervan was meer dan 99 procent afkomstig uit buitenlandse financiering, terwijl minder dan 1 procent uit binnenlandse bronnen kwam. De grootste buitenlandse trekkingen vonden plaats op IADB leningen ter waarde van USD 180,3 miljoen, gevolgd door trekkingen op de IMF-EFF-tranche van USD 43,8 miljoen (figuur 12). Binnenlandse trekkingen betroffen financiering voor infrastructurele werken.

In het vierde kwartaal van 2024 bedroegen de totale schuldenlastbetalingen USD 137,8 miljoen (figuur 16). Dit is een 107 procent stijging ten opzichte van het derde kwartaal met een

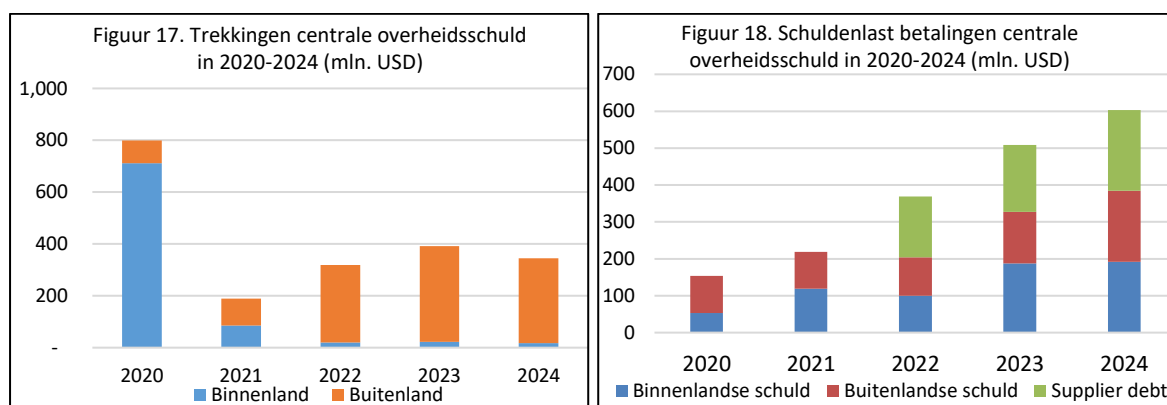
schuldenlast betaling van USD 66,4 miljoen. De meeste betalingen in het laatste kwartaal van 2024 waren op de buitenlandse schuld.

Schuldenlast betalingen in miljoen USD

Bron: Bureau voor de Staatsschuld BTL = buitenlandse schuld BNL = binnenlandse schuld

In de figuren 17 en 18 wordt het jaarlijks verloop voor de periode 2020-2024 gepresenteerd van trekkingen en totale schuldenlast betalingen op de centrale overheidsschuld.

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

In de periode van 2020-2024 bedroegen de totale trekkingen ca. USD 2 miljard. Hiervan was ca. 30 procent bestemd was voor budget support.

De meeste trekkingen op de staatsschuld vond in deze periode plaatst in 2020. Het ging om een totaalbedrag van ca. USD 800 miljoen, waarvan het grootste deel binnenlandse trekkingen waren. Hiervan kwam ca. USD 659 miljoen van de CBvS uit hoofde van de geconsolideerde schuld en opgenomen voorschotten ten behoeve van transfer naar de bevolking tijdens de COVID-pandemie. Het resterende deel van de binnenlandse trekkingen, ca. USD 51,9 miljoen werd voornamelijk gebruikt voor infrastructurele werken, aangevuld met de uitgifte van schatkistpapier voor het financieren van de lopende uitgaven van de overheid.

In 2021 vonden wederom binnenlandse trekkingen plaats, waaronder opgenomen voorschotten bij de CBvS ter waarde van SRD 250 miljoen ten behoeve van sociale bijstand voor de Surinaamse bevolking. Daarnaast werden middelen getrokken en aangewend voor infrastructurele projecten en de uitgifte van schatkistpapier aan commerciële banken voor de lopende uitgaven van de overheid.

In de jaren 2022-2024 hebben de meeste trekkingen betrekking op buitenlandse schulden veelal begrotingssteun in het kader van het IMF-EFF-programma. Trekkingen op Binnenlandse schulden bleven beperkt, aangezien diverse projecten tijdelijk waren stopgezet vanwege de hervormingen van het overheidsbeleid binnen het IMF-programma. In 2024 bedroegen de totale trekkingen USD 344,5 miljoen.

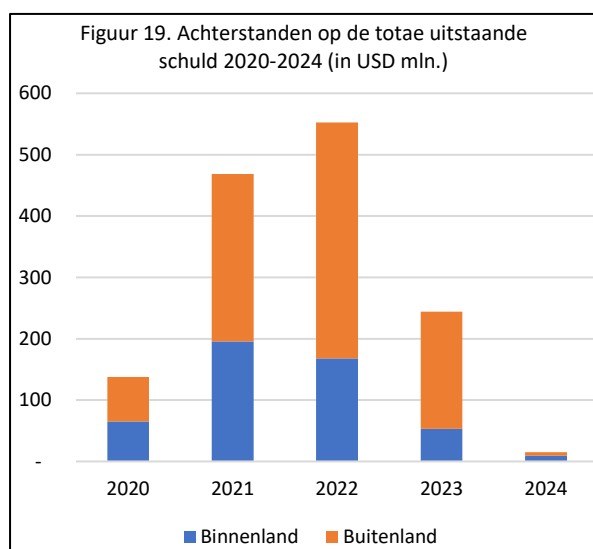
Kijken wij naar de schuldenlastbetalingen nemen die juist toe in de respectieve periode. De afronding van de schuldherschikking met diverse buitenlandse crediteuren, maar ook het inlopen van achterstanden op de binnenlandse schuld sinds het laatste kwartaal van 2023, zijn hiervoor de oorzaak. De totale schuldenlastbetalingen, exclusief “supplier debt” bedroeg in 2020 USD 154 miljoen en liep op tot USD 385 miljoen in 2024.

In de afgelopen jaren 2022-2024 zijn er tevens vele betalingen gedaan op de “supplier debt” in de periode 2022-2024. De betalingen op “suppliers debt” bedroegen in 2022 USD 165 miljoen en liepen op tot USD 218 miljoen.

Nemen wij de betalingen op de “supplier debt” mee, bedroeg de totale schuldenlast betalingen in 2024 ca. USD 603 miljoen.

Achterstallige en verlate betalingen

De afronding van de schuldherschikking met diverse crediteuren in 2020-2024 komt ook tot uiting in het verloop van achterstanden en verlate betalingen op de staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tabel 3. Achterstanden/verlate betalingen op de uitstaande schuld van de centrale overheid in 2020-2024 (USD mln.)					
	2020	2021	2022	2023	2024
Buitenland	73	273	385	191	6
<i>Multilateraal</i>	14	0	1	-	-
<i>Bilateraal</i>	34	69	97	125	-
<i>Commercieel</i>	24	204	288	66	6
Binnenland	65	195	168	53	9
<i>CBvS</i>	-	116	101	-	-
<i>Schatkistpapier</i>	17	39	49	24	4
<i>Alg. banken</i>	23	38	16	26	0
<i>Infrastr.projecten</i>	25	2	2	4	5

Dit komt duidelijk tot uiting in figuur 19 en in tabel 3. Aan het einde van 2024 bedroegen de totale achterstanden USD 15 miljoen, waarvan USD 6 miljoen betrekking heeft op de buitenlandse schuld. Het gaat hierbij om de nog niet afgeronde herstructurering van de commerciële schuld bij Credit Suisse. De resterende USD 9 miljoen achterstand/late betaling betrof de binnenlandse schuld, voornamelijk uit infrastructurele werken die een maand later betaald zijn geworden. Verlate betaling op schatkistpapier betreft de herbelegging van een schatkistpapier aan de DSB-bank, welke in januari is afgerond, terwijl de achterstanden van verplichtingen op schatkistpapier aan het Pensioenfonds Suriname in januari en februari 2025 volledig zijn afgewikkeld.

Nieuwe schulden die zijn aangegaan

In het vierde kwartaal van 2024 heeft Suriname vijf nieuwe leningsovereenkomsten afgesloten met de Inter-American Development Bank (IADB) ter waarde van USD 305 miljoen plus nog begrotingssteun van het IMF ter waarde van SDR 33,6 miljoen. De allocatie van deze leningen zijn gericht op verschillende strategische ontwikkelingsdoelen te weten: begrotingssteun, onderwijs, ruimtelijke ordening, sociale bescherming en armoedebestrijding en de ontwikkeling van inheemse gemeenschappen.

Tabel 4. Nieuwe aangegane leningen in het vierde kwartaal van 2024					
Crediteur/ lening	Datum ovk.	Bedrag	Doel	Interest	Looptijd
IaDB-Fiscal Sustainability Program for Econ. Developm.II	06/11/2024	USD 150 mln.	Herstel van fiscale duurzaamheid en stimulering van econ. groei in Suriname. (Begrotingssteun)	SOFR Based interest + margin	20 jaren, 5,5 jaren grace.
IaDB-Skills for Growth: Improving Education Opportunities and Competitiveness	08/11/2024	USD 40 mln.	Onderwijskansen en concurrentievermogen verbeteren.	SOFR Based interest + margin	25 jaren, 5,5 jaren grace.
IaDB-Strengthening Spatial Planning and Environmental Management in Suriname	16/12/2024	USD 30 mln.	Verbetering van Suriname's institutionele capaciteit voor landbeheer.	SOFR Based interest + margin	22,5 jaren, 8 jaren grace.
IaDB-Support to Safety Nets for Vulnerable Populations in Suriname	16/12/2024	USD 40 mln.	Armoedebestrijding in Suriname door uitbreiding van sociale bescherming.	SOFR Based interest + margin	25 jaren, 5,5 jaren grace.
IaDB-Bio-Economy Empowerment in Suriname's Indigenous Communities through access to Water, Energy and telecommunications	16/12/2024	USD 45 mln.	Bevordering van de sociaal-economische ontwikkeling van Amazone-dorpen in Suriname.	SOFR Based interest + margin	23,5 jaren, 7 jaren grace.

IMF Promissory Note- Budget Support	24/12/2024	SDR 33,6 mln.	Begroting steun	SDR interest rate + margin	10 jaren, 4,5 jaren grace
---	------------	------------------	-----------------	-------------------------------	---------------------------------

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

In tabel 5 is een overzicht gepresenteerd over alle aangegane leningen in de periode 2020-2024, gesplitst naar binnenlandse en buitenlandse leningen. Uit het overzicht blijkt dat er in deze periode voor ca. USD 2,4 miljard aan leningen is aangegaan, waarvan voor USD 884,6 miljoen uit hoofde van buitenlandse leningen en USD 1.546,1 miljoen uit hoofde van binnenlandse leningen. Voorts bedroeg het totaal aangegane leningen in het eerste halfjaar van 2020 ca. USD 1.578 miljoen (97,5 procent van 2020). Dit is 65 procent van het totaal bedrag aan nieuw aangegane leningen in 2020-2024.

Tabel 5. Nieuw aangegane leningen naar crediteur in 2020-2024 (USD mln.)					
	2020	2021	2022	2023	2024
Aangegane buitenlandse leningen:					
Inter American Developement Bank	40,0		160,0	58,0	222,0
Islamic Development Bank	2,2				47,7
Caribbean Development Bank	8,2				
Caricom Development Fund					10,0
India	35,8				
KBC			3,4		
Internationaal Monetair Fonds		55,1	20,0	102,1	120,1
Totaal bedrag nieuwe leningen	86,2	55,1	183,4	160,1	399,8
Aangegane binnenlandse leningen:					
<u>Banken:</u>					
CBvS	1.290,5	13,5			
DSB	45,2				
Hakrinbank	22,9				
Republic bank	10,0				
NTFM	7,3				
Trustbank Amanah	2,0			1,1	
VCB	4,0				
<u>Lokale ondernemers:</u>					
Baitali	29,8				
Tjongalanga	17,5				
Kuldipsingh	52,5				
NUB	16,5				
Rubis	33,3				
Totaal bedrag nieuwe leningen	1.531,5	13,5	0,0	1,1	0,0
Algeheel totaal	1.617,7	68,6	183,4	161,2	399,8

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bij de hoge aangegane binnenlandse leningen/schulden die in 2020 aangegaan waren, is de schuld aan Centrale Bank van Suriname (CBvS) het grootst en bedroeg ca. USD 1.290,5 miljoen. Het betrof hierbij de geconsolideerde schuld aan de CBvS ter waarde van SRD 8,5 miljard die op 28 april was aangegaan tussen de staat en de moederbank, ontvangen

voorschotten op basis van artikel 21 van de bankwet ter waarde van SRD 648,8 miljoen ontvangen op 4 mei 2020 en opgenomen voorschoten op basis van de Wet Uitzonderingstoestand ter waarde van respectievelijk SRD 400 miljoen en SRD 250 miljoen en wel opgenomen op 27 mei 2020 en 2 november 2020.

Van de nieuw aangegane kredieten bij het bankwezen ter waarde van ca. USD 87,8 miljoen, was ca. 93,8 procent aangegaan in het eerste halfjaar voor het doen van lopende uitgaven van de overheid. Bij de nieuw aangegane overeenkomsten met de lokale aannemers ten behoeve van infrastructurele projecten en de lening van Rubis totaal ter waarde van ca. USD 33,4 miljoen, was 77,7 procent aangegaan in het eerste halfjaar.

In de periode 2020-2024 werd totaal USD 884,6 miljoen aan buitenlandse leningen aangegaan. De meeste leningen kwamen van de Inter-American Development Bank, die in totaal USD 480 miljoen verstrekke. Per ultimo december 2024 is deze crediteur dan ook de grootste crediteur van ons land met een schuld van ca. USD 1,0 miljard.

Van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) was de totale kredietverstrekking USD 297,3 miljoen. Andere belangrijke internationale kredietverstrekkers waren de Islamic Development Bank (USD 49,9 miljoen), en India, die een lening van USD 35,8 miljoen verstrekke in 2020. Deze lening kwam vanwege het oplopen van achterstanden en herstructurering van schulden waarop reeds getrokken was in 2023, te vervallen.

In 2024 heeft de regering het herkapitalisatie plan van de CBvS getekend voor SRD 9,3 miljard, onderverdeeld in SRD 1 miljard financiële injectie en SRD 8,3 miljard financiering middels de uitgifte van staatsobligaties. Deze herkapitalisatie dat onderdeel uitmaakt van het IMF-EFF programma is van belang voor het creëren van een financieel stabiele en betrouwbare centrale bank, wat vervolgens een positief effect moet hebben op de totale financiële sector. De effectuering van de uitgifte van de staatsobligaties heeft plaatsgevonden op 1 januari 2025. De financiële injectie had in 2024 moeten plaatsvinden, maar zal februari 2025 gefinaliseerd zijn.

Herstructurering van schulden

Het herstructureringstraject de Suriname doorlopen heeft in het kader van het IMF-EFF programma is haast afgerond en ziet er als volgt uit:

Jaar	Crediteur	Omschrijving
2022	Paris Club crediteuren	Fase 1 overeenkomst getekend in juni die betrekking heeft op achterstanden tot en met 2021 en schuldenlast betalingen 2022-2024. Bilaterale overeenkomst afgerond in 2022-2023.
2023	India	Afgerond in maart en juni herschikking van credit-lines en buyers credit.
	Bondholders	In december gefinaliseerd met een haircut van 29 procent op de herschikte Eurobond en de creatie van een VRI instrument.

2024	ABN-AMRO	In maart gefinaliseerd met een haircut van 25 procent en herschikking op commerciële gronden als bij de bondholders zonder een VRI-instrument.
	Paris Club crediteuren	Fase 2 overeenkomst getekend in oktober die betrekking heeft op herschikking schuld per 1 januari 2025. Bepaald is dat bij de uitbetaling van de VRI aan de bondholders in de toekomst, partijen wederom bij elkaar zullen komen om na te gaan als schuldenlast betaling versneld, zoals dat is aangegeven in de oorspronkelijke overkomsten zullen plaatsvinden. Bilaterale overeenkomsten nog niet gefinaliseerd met afzonderlijke crediteuren.
	China	Fase 1 overeenkomst getekend zoals bij de Paris Club crediteuren in november en december.
	Industrial and Commercial Bank of China (ICBC)	In november is het proces afgerond en gefinaliseerd, waarbij de totale schuld inclusief achterstanden zijn geherstructureerd zoals de bilaterale schulden zijn geherstructureerd.
	Israël Discount Bank	In december gefinaliseerd met een haircut van 29 procent en herschikking als bij de bondholders zonder een VRI-instrument.

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Wat nog gefinaliseerd moet worden bij de buitenlandse herschikking is:

- Credit Suisse (nu UBS) als commerciële schuld. De verwachting is dat de afwikkeling hiervan zal in het eerste kwartaal van 2025 zal plaatsvinden.
- Tweede fase van de herschikking met China in lijn met de Paris Club herschikking: herschikking van de stand van de schulden per 1 januari 2025.
- Afzonderlijke overeenkomsten met de Paris Club: bilaterale overeenkomsten met de crediteuren moeten nog getekend worden.

Vanwege het succesvolle herstructureringstraject van haar internationale schuld heeft Suriname van LatinFinance de award "Sovereign Restructuring of the Year 2024" ontvangen. Latin Finance is een toonaangevend financieel platform en magazine dat zich richt op informatieverschaffing met betrekking tot kapitaalmarkten, investeringen en de economische ontwikkelingen in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied,

Middels deze award heeft Suriname internationale erkenning gekregen voor de succesvolle afronding van een schuldherstructurering ter waarde van ca. USD 1,5 miljard. Deze herschikking heeft geleid tot een aanzienlijke verlaging van de schuldenlast en heeft bijgedragen aan een stabielere macro-economische positie voor het land binnen het economisch hervormingsprogramma.

De redacteurs van LatinFinance erkennen ook dat de herstructureringsprocessen van Suriname in het zich onderscheidde van andere landen vanwege het volgende:

- ✓ Ten eerste is Suriname het eerste land dat zijn buitenlandse schuld succesvol heeft geherstructureerd in de periode na COVID.

- ✓ Ten tweede was Suriname succesvol in het herstructureren van zijn schulden met diverse crediteuren. Eerdere herstructureringen in de regio, waaronder Argentinië en Ecuador bijvoorbeeld, waren slechts gekoppeld aan een bepaalde schuldeiser namelijk obligatiehouders. In het geval van Suriname vond de succesvolle herschikking van schulden plaats met alle buitenlandse schuldeisers te weten obligatiehouders, commerciële banken, leden van de Club van Parijs, China en India.
- ✓ Ten slotte waren de standpunten van het IMF en obligatiehouders over de groei van het land heel verschillend, wat leidde tot een grotere complexiteit in de onderhandelingen. Om de analyse van het IMF in lijn te brengen met het standpunt van de obligatiehouders, kwam de Republiek Suriname, geadviseerd door Lazard en White en Case, met een innovatief instrument dat afhankelijk olie (Value Recovery Instrument), waarmee obligatiehouders hun nominale haircut (schuldvermindering) kunnen terugvorderen in het geval van toekomstige olieproductie.

Bij de binnenlandse crediteuren zag het herschikkingsproces er als volgt uit:

Jaar	Crediteur	Omschrijving
2021	Lokale aannemers Kuldipsingh, Baitali, Tjongalanga, N.V. Nationaal Uitvoeringsbedrijf, Aannemingsbedrijf Pahlad N.V – APS, S. MAIN Transport NV en RUBIS West Indies Limited	Met deze aannemers vond er een herschikking van achterstanden van uitgevoerde werkzaamheden plaats.
2023	CBvS	De geconsolideerde schuld, ondertekend in juli, is volledig geherstructureerd en achterstallige voorschotten zijn afgelost.
	DSB	De eerste herstructurering van de lening voor het inlopen van achterstallige betalingen door de overheid vond plaats in januari 2023. Deze lening werd wederom geherstructureerd in januari 2024, vanwege liquiditeitsproblemen van de overheid.
	Lokale beleggers van schatkistpapier: DSB Hakrinbank, Pensioenfonds, CBvS, Grassalco, Pensioenfonds Suriname, VCB, NOB, Finabank, Surichange Bank, Pensioenfonds SWM, Pensioenfonds DSB, EBS, Global Equipment, Natural Stone, Nannan Panday, Hoopraadj, Chotelal	Vanaf het laatste kwartaal van 2023 en in 2024 zijn de achterstanden op schatkistpapier herbelegd/geherstructureerd en/of afgewikkeld.
	Hakrinbank, Finabank	In het laatste kwartaal van 2023 zijn de achterstanden op kredieten geherstructureerd.

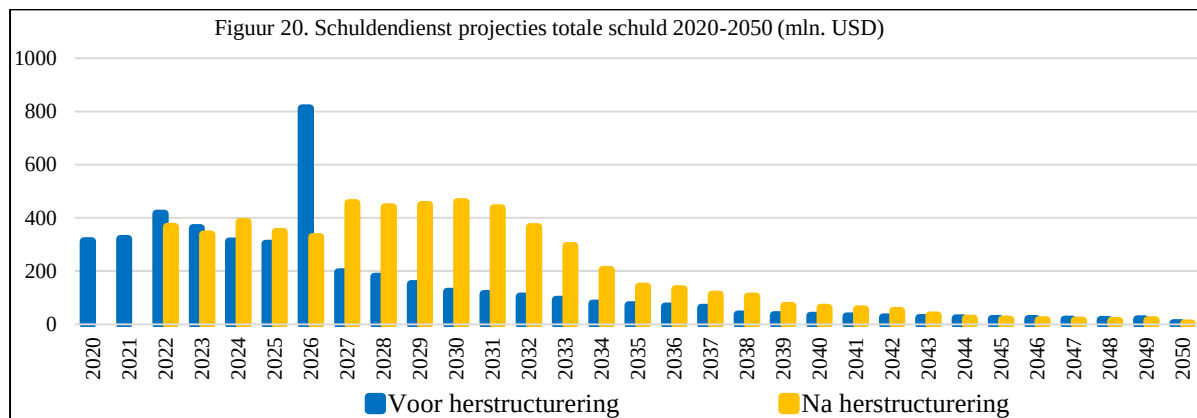
2024	Republic Bank	De herstructurering vond plaats in mei en betrof drie kredietfaciliteiten t.w.v. SRD 75 miljoen, EUR 3,5 miljoen en USD 10 miljoen.
------	---------------	---

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Het succes van het herstructureringsprogramma met name het wegwerken van de achterstanden, de uitvoering van het hervormingsprogramma en de perspectieven van de toekomstige olieproductie resulteerde ook in een verbeterde credit rating voor het land.

Zo verhoogde Moody's de lange termijn kredietrating van Caa3 naar Caa1, met een vooruitzicht van stabiel naar positief. Ook Standard & Poor's (S&P) verbeterde de buitenlandse en lokale valutabeoordeling van 'SD' (selective default) naar 'CCC+/C' in december 2023 en in 2024 werd deze rating gehandhaafd.

De herstructurering van schulden heeft geleid tot een betere verspreiding van de schuldenlast betalingen zoals figuur 20 dat aangeeft.

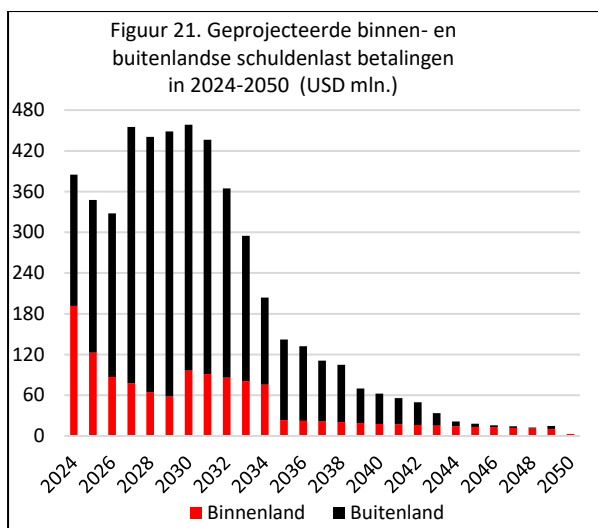

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

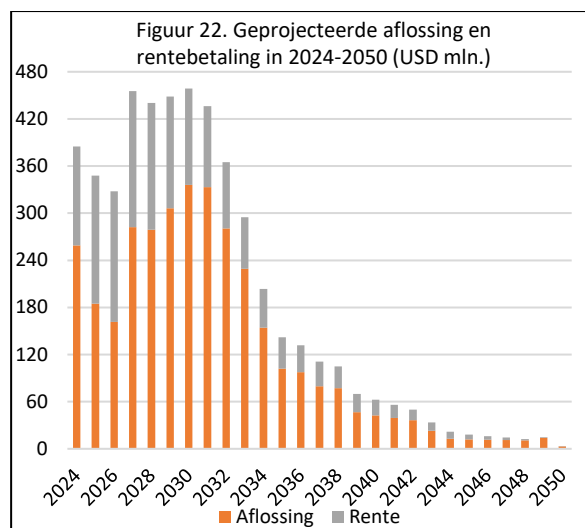
Staatsschuld en schuldenlast projecties 2024 -2050

De onderstaande figuren geven de projecties voor schuldenlastbetalingen en de uitstaande schuld voor de periode 2024-2050 weer. Bij deze projecties worden de laatste afgeronde schuldverschikkingen, als mede de uitgegeven obligaties (ca. SRD 8,3 miljard) voor het herkapitaliseren van de Centrale Bank van Suriname geprojecteerd.

Bij de herkapitalisatie van de CBvS is er sprake van de uitgifte van 35 obligaties die effectief worden op 1 januari 2025. Elke obligatie heeft een nominale waarde van SRD 239,5 miljoen en een rentevoet van 9 procent per jaar. Deze instrumenten zijn onderverdeeld in 5 groepen waarvan de looptijden respectievelijk 6,7,8,9 en 10. De obligaties worden allemaal effectief per 1 januari 2025.

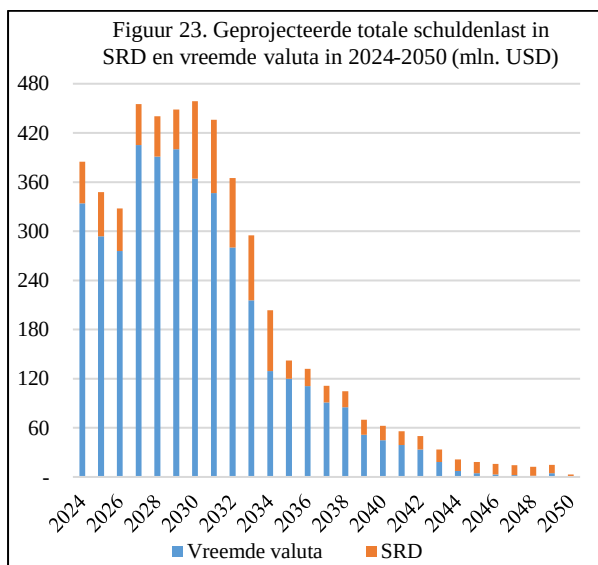
Bron: Bureau voor de staatsschuld

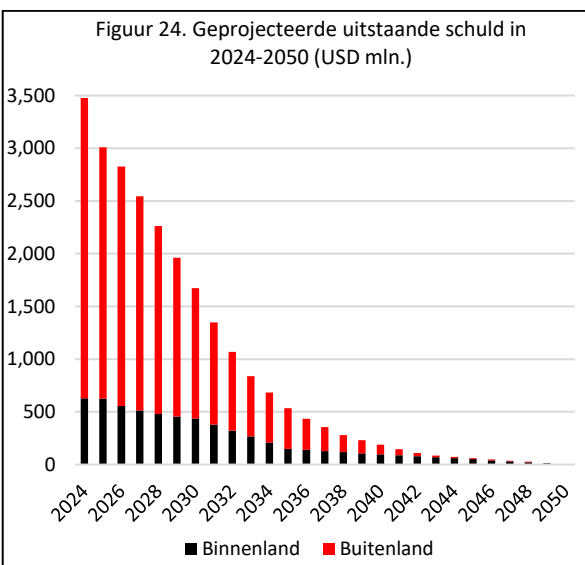
Bron: Bureau voor de staatsschuld

Figuur 21, 22 en 23 geven aan dat de schuldenlast betalingen voor 2024 vrij hoog te noemen zijn en ca. USD 385 miljoen bedroegen. In 2025 worden deze teruggebracht tot ca. USD 360 miljoen.

Het grote aandeel van vreemde valuta schuld komt tot uiting in figuur 24. Een stabiele wisselkoers is ook van belang voor de ontwikkeling van de staatsschuld.

Bron: Bureau voor de staatsschuld

Bron: Bureau voor de staatsschuld

BIJLAGE: ENKELE SCHULD INDICATOREN EN STATISTIEKEN

Tabel 1. Structuur van de Centrale Overheidsschuld

In procent	2024-Q1	2024-Q2	2024-Q3	2024-Q4
Buitenlandse schuld	80	79	80	82
Binnenlandse schuld	20	21	20	18
Korte termijn	7	6	7	1
Lange termijn	93	94	93	99
Vaste rentevoet	47	52	47	43
Variabele rentevoet	53	48	53	57
Lokale munt	13	15	15	13
Buitenlandse munt	87	85	85	87
Buitenlandse leningen	59	59	59	62
Buitenlandse credit Lines	0	0	0	0
Buitenlandse kapitaalmarkt instrumenten	20	20	20	19
Binnenlandse lange termijnschuld bij de CBvS	8	9	8	7
Binnenlandse leningen bij de Commerciële Banken	2	2	2	1
Binnenlandse schatkistpapier	2	1	1	1
Binnenlandse leverancierskrediet i.h.k.v. infra projecten	3	3	2	2
Binnenlandse suppliers debt	4	6	6	6
Binnenlandse lange termijn schuld Particuliere sector	1	1	1	0
Multilaterale buitenlandse crediteuren	38	38	39	44
Bilaterale buitenlandse crediteuren	17	16	16	15
Commerciële buitenlandse crediteuren	25	25	25	23
CBvS	8	9	8	7
Binnenlandse algemene banken	3	3	2	2
Niet-bancaire binnenlandse particuliere sector	9	10	10	9

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tabel 2. Schuld/BBP ratio's van geselecteerde landen in het Caribisch gebied

	<u>2020</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
Bahamas	74,6	99,7	88,6	81,5	78,7
Barbados	138,2	121,6	113,2	110,8	103,2
Guyana	51,1	43,2	26,5	26,4	25,5
Jamaica	109,7	94,2	77,0	73,3	67,9
Suriname	120,8	110,8	110,3	96,6	83,2
Trinidad & Tobago	60,6	60,0	50,7	56,1	59,0

Bron: IMF

Tabel 3. Effectieve schuld naar valutasoort in miljoen eenheden								
December 2023					December 2024			
	Binnenland	Buitenland	Totaal	In %	Binnenland	Buitenland	Totaal	In %
USD	269,6	2.002,9	2.272,6	67%	151,1	2.168,3	2.319,4	64%
Euro	19,9	120,0	139,9	4%	10,5	107,4	118,0	3%
CNY	0,0	2.093,6	2.093,6	12%	0,0	2.028,5	2.028,5	12%
SDR	0,0	130,7	130,7	5%	0,0	221,6	221,6	8%
SRD	15.028,2	0,0	15.028,2	12%	16.492,6	0,0	16.492,6	13%

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tabel 4. Totale uitstaande Buitenlandse schuld inclusief achterstanden naar crediteur op kasbasis in miljoen USD								
Crediteur	2024-Q1		2024-Q2		2024-Q3		2024-Q4	
	Totale Schuld	waarvan achterstand	Totale Schuld	waarvan achterstand	Totale Schuld	waarvan achterstand	Totale Schuld	waarvan achterstand
Multilaterale Crediteuren:	1.254,1	0,0	1.276,2	0,0	1.314,3	0,0	1.521,7	0,0
EIB	0,5	0,0	0,4	0,0	0,4	0,0	0,2	0,0
IADB	845,9	0,0	838,9	0,0	842,8	0,0	1.006,8	0,0
ISDB	45,6	0,0	45,6	0,0	50,2	0,0	54,9	0,0
CDB	113,5	0,0	114,2	0,0	111,7	0,0	109,5	0,0
OPEC	29,8	0,0	29,5	0,0	28,6	0,0	27,9	0,0
World Bank	20,6	0,0	25,4	0,0	25,8	0,0	29,0	0,0
IMF	198,3	0,0	222,2	0,0	255,0	0,0	289,0	0,0
Caricom Development Fund	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,5	0,0
Bilaterale Crediteuren:	551,5	149,3	541,2	140,5	559,4	168,4	514,1	0,0
France	31,2	0,0	30,9	0,0	32,3	0,0	26,9	0,0
China	485,7	149,3	475,7	140,5	492,5	168,4	455,5	0,0
India	34,5	0,0	34,5	0,0	34,5	0,0	31,7	0,0
Commerciële Crediteuren:	824,3	46,6	826,0	52,0	840,7	54,7	811,1	5,7
Eurobond	663,5	0,0	663,5	0,0	673,4	0,0	673,4	0,0
ING Bank N.V.	11,0	0,0	10,9	0,0	11,4	0,0	9,0	0,0
Israël Discount Bank	19,8	9,2	19,6	9,3	20,8	10,4	16,5	0,0
Banca Monte dei Paschi di Siena	32,1	0,0	31,8	0,0	33,3	0,0	28,1	0,0
ABN-AMRO Bank N.V.	17,3	0,0	17,1	0,0	17,9	0,0	16,6	0,0
Credit Suisse	12,1	4,6	12,0	4,6	12,6	6,1	11,7	5,7
China Industrial and Commercial Bank	65,5	32,8	68,0	38,1	68,0	38,1	53,1	0,0
KBC bank	3,1	0,0	3,1	0,0	3,2	0,0	2,7	0,0
Totale uitstaande schuld	2.629,9	195,9	2.643,4	192,5	2.714,4	223,1	2.846,9	5,7

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tabel 5. Totale Binnenlandse schuld inclusief achterstanden naar schuldinstrument op kasbasis in miljoen SRD								
Schuldinstrument	2024-I		2024-II		2024-III		2024-IV	
	Totale Schuld	waarvan achterstand	Totale Schuld	waarvan achterstand	Totale Schuld	Waarvan achterstand	Totale Schuld	waarvan achterstand
Schatkistpromessen	153,7	72,5	123,6	65,6	94,5	65,6	61,3	61,3
Schatkistbiljetten	1.891,3	462,0	1.226,1	234,4	998,1	237,8	810,1	63,6
CBvS Voorschotten & kortlopende schulden	-	-	-	-	-	-	-	-
Leningen:								
CBvS Geconsolideerde schuld	9.144,8	-	9.029,1	-	8.924,8	-	8.778,1	-
Korte termijn leningen algemene banken	108,4	18,6	122,6	-	400,3	-	320,1	-
Lange termijn leningen algemene banken	2.218,5	68,3	1.677,5	122,6	1.484,7	5,2	1.350,3	5,5
Lange termijn leningen Particuliere sector	1.172,2	-	772,3	-	775,2	-	587,8	-
Leverancierskredieten voor infrastructurele projecten	3.774,9	185,1	3.151,7	136,2	2.613,0	157,4	2.853,0	191,4
Suppliers debt	4.837,8	-	5.964,1	-	6.383,8	-	7.462,0	-
Totale uitstaande schuld	23.301,7	806,6	22.067,0	558,8	21.674,3	466,1	22.222,7	321,8

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tabel 6. Totale buiten- en binnenlandse schuld naar economische sector in USD mln., exclusief Supplier Debt		
Sector	Buitenland	Binnenland
Agriculture, forestry & fishing	66,2	-
Budget Support	1.360,7	293,5
w.v. CBvS	-	248,3
w.v. Schatkistpapier	-	24,6
Construction	117,6	211,1
Defense	13,2	
Education & Training	97,1	
Energy (electricity) & Gas	213,2	16,6
Financial & Insurance activities	47,0	16,6
Health & Social work	58,6	1,2
Information & Communication	94,7	-
Other	39,7	-
Public Administration	254,5	-
Roads & bridges	466,7	89,6
Water Supply	17,8	-
Real estate, renting & business	-	-
Totaal	2.846,9	417,5

Bron: Bureau voor de Staatsschuld